

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540124 Kullabolet*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Therese Ericsson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540124 Kullabolet

Kommun: Skövde

Områdets totala areal: 1,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-08-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Området är privatägt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Att bevara områdets kalkgräsmark med dess rika hävdgynnade flora och fauna.

Motivering: Kullabolets gräsmark har en mycket lång hävdkontinuitet, vilket har bidragit till en mycket artrik flora och fauna. Den hävdgynnade floran är mycket karaktäristisk för kalkgräsmarker. Här finns många för naturtypen karaktäristiska och typiska arter, flera av dessa är hotade och sällsynta. Bland rödlistade arter förekommer fältgentiana, backsippa, backtimjan och sexfläckig blomböck.

Prioriterade åtgärder: Fortsatt skötsel i form av årlig slåtter eller bete samt röjning av sly och buskar vid behov.

Beskrivning av området

Kullabolet är en liten skifferås med naturbetesmark på Billingens östra sluttning, cirka 6 km sydväst om Skövde. Området ligger i en trakt som har brukats sedan lång tid tillbaka. Den långa kontinuiteten av hävd och kalkinslaget i marken är grunden till områdets mycket rika flora och fauna. Speciellt rik är åsens kärlväxtfloran, vilken är karaktäristisk för torräng och kalkgräsmarker. På åsen finns ett stort bestånd av backsippa samt arter som låsbräken, jordtistel, klasefibbla, solvända, brudbröd, slätterfibbla och vildlin. I de nedre delarna finns ett bestånd av fältgentiana liksom ormrot, slättergubbe och jungfrulin. Backsippa och fältgentiana är exempel på hotade och särskilt skyddsvärda arter. På kullen finns ett glest träd- och buskskikt av oxel, tall, fågelbär, hassel, nypon och en. Områdets rika örtflora och förekomsten av blommande buskar gynnar också ett rikt insektsliv. Här kan man hitta arter som mindre blåvinge, violettkantad guldvinge och sexfläckig blombeck.

Kullabolets naturvärden har varit kända sedan länge. 1964 blev området skyddat som naturminne till följd av dess särpräglade flora med förekomst av backsippa. 1997 blev området utpekad som Natura 2000-område och sedan 2004 ingår området i det större naturreservatet Hene-Skulторp. Reservatets syfte är bland annat att bevara de gamla hävdpräglade gräsmarkerna och dess rika flora och fauna. Kullabolet ligger även inom två större områden av riksintresse för naturvård respektive friluftsliv.

Vad kan påverka negativt

Natura 2000-området sköts enligt gällande skötselplan för naturreservatet Hene-Skulторp (för information om skötsel se rubriken "bevarandeåtgärder"). Så länge detta sker bedöms risk för negativ påverkan på gräsmarkens naturvärden vara liten. Generellt kan kalkgräsmarker påverkas negativt av:

- Utebliven eller felaktig hävd, vilket på sikt kan leda till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. (Se lämplig skötsel under rubriken bevarandeåtgärder)
- Direkt näringstillförsel genom gödsling samt indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring och sambete med gödslad vall kan missgynna den karaktäristiska och konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör endast användas vid behov.
- Igenväxning/ohävd/plantering/gödsling av närliggande naturbetesmarker kan minska förutsättningarna för populationsdynamik mellan områdena.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Körning med tunga fordon, liksom markberedning och dikning, kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi. Detta kan i sin tur påverka flora och fauna negativt.
- Grustäkt, andra markarbeten, förändrad markanvändning samt att anlägga upplag kan skada åsen och dess naturvärden.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk:

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Även åtgärder som utförs utanför området kan vara tillståndspliktiga om de kan påverka områdets naturtyp negativt. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Området ligger inom naturreservatet Hene-Skulторp. Beslut och skötselplan 2004-11-15.

- Området ligger inom riksintresse för naturvård (NRO 14098 Sydbillingen). Beslut 200-02-07.

Skydd:

Kullabolet skyddades som naturminne 1964 och ingår sedan 2004 i naturreservatet Hene-Skultorp. Området bedöms inte vara i behov av ytterligare skydd. Naturreservatets skötselplan stämmer väl överens med bevarandet av områdets gräsmark.

Skötsel:

- Fortsatt årlig hävd genom slåtter eller bete. Slåtter bör ske efter att den starkt hotade fältgentianan (sen fältgentiana) men också andra örter har blommat över och fröna har fått möjlighet att sprida sig. Lämplig tidsperiod kan vara augusti. Tidig slåtter (innan fältgentianans blomstänglar har vuxit upp) får utföras i syfte att ta bort konkurrerande vegetation. I dessa fall ska dock alltid slåtter, alternativt efterbete, efter fältgentianans blomning också utföras. Vid slåtter ska alltid avslagen vegetation tas bort från området. Vid beteshävd bör bete ske i omgångar med betesfred under juli, alternativt enbart sent bete. Detta föra att undvika att fältgentianan betas eller trampas ner innan fröna har spridit sig. Även om betespåsläppet sker sent på säsongen är det viktigt att åsen är väl avbetad vid betessäsongens slut.
- Røjning av vedartad igenväxningsvegetation vid behov.
- Blommande bryn värnas, men får ej ske på bekostnad av den hävdgynnade floran.

År 2017 omfattas området av miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet (2016-2020) och en åtagandeplan för skötseln av området är knuten till ersättningen. I åtagandeplanen finns särskilda skötselåtgärder för att gynna den starkt hotade fältgentianan.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för områdets kalkgräsmark bedöms vara gynnsamt. För ytterligare information om bedömningen se rubriken "bevarandetillstånd" under naturtypsbeskrivningen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 1,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kullabolet är en liten skifferås med naturbetesmark. Betesmarken har ett glest träd- och buskskikt av oxel, tall, fågelbär, hassel, nypon och en. Hela området utgör ett representativt exempel på naturtypen kalkgräsmarker. Den långa kontinuiteten av hävd och kalkinslaget i marken är grunden till områdets mycket rika flora och fauna. Speciellt rik är områdets kärlväxtflora. Området uppmärksammades tidigt för sin rika flora med förekomst av ett stort bestånd av backsippa. Bland typiska arter för naturtypen noteras fältgentiana, låsbräken, jordtistel, klasefibbla, solvända, ängshavre, rödkämpar, kärringtand, jungfrulin, rosett jungfrulin och vildlin. Den rika floran gynnar även insektslivet. Här kan man hitta den typiska arten mindre blåvinge och de rödlistade arterna violettekantad guldvinge och sexfläckig blomcock.

Kullabolets naturvärden är beroende av årlig hävd. Området har tidigare betats men sedan ett antal år tillbaka slåttas området. Slåttern har tydligt gynnat de hotade arterna backsippa och fältgentiana. Oavsett om området slåttas eller betas är den konkurrensvaga floran beroende av att ingen ansamling av förna sker samt att sly och buskar inte breder ut sig på florans bekostnad. Slåttern får inte ske innan fältgentianan har blommat över, undantaget tidig slåtter (innan fältgentianans blomstänglar är synliga) i syfte att röja undan konkurrerande vegetation.

Generellt beskrivs naturtypen kalkgräsmarker som torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Kalkgräsmark (6210) ska vara minst 1,1 hektar. Regelbunden hävd genom slåtter eller bete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig.

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Gräsmarken ska ha ett glest trädskikt av oxel, tall, fågelbär och enstaka buskar av hassel, nypon och en. Typiska kärlväxter ska förekomma rikligt. Igenväxningsvegetation och negativa arter som t.ex. brännässlor, hundäxing och örnbräken, ska saknas eller endast förekomma i mycket begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma.

Negativ påverkan

Natura 2000-området sköts enligt gällande skötselplan för naturreservatet Hene-Skulторp. Så länge detta sker bedöms risk för negativ påverkan på betesmarkens naturvärden vara liten. För ytterligare information se den allmänna beskrivningen under rubriken "vad kan påverka negativt".

Bevarandeåtgärder

Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandetillstånd

Vid de senaste tillfällena som gräsmarkens naturvärden följdes upp, 2015 respektive 2008, bedömdes kalkgräsmarken ha ett gynnsat tillstånd. Hävden var god och förekomsten av typiska arter riklig. Negativa arter förekom i begränsad utsträckning.

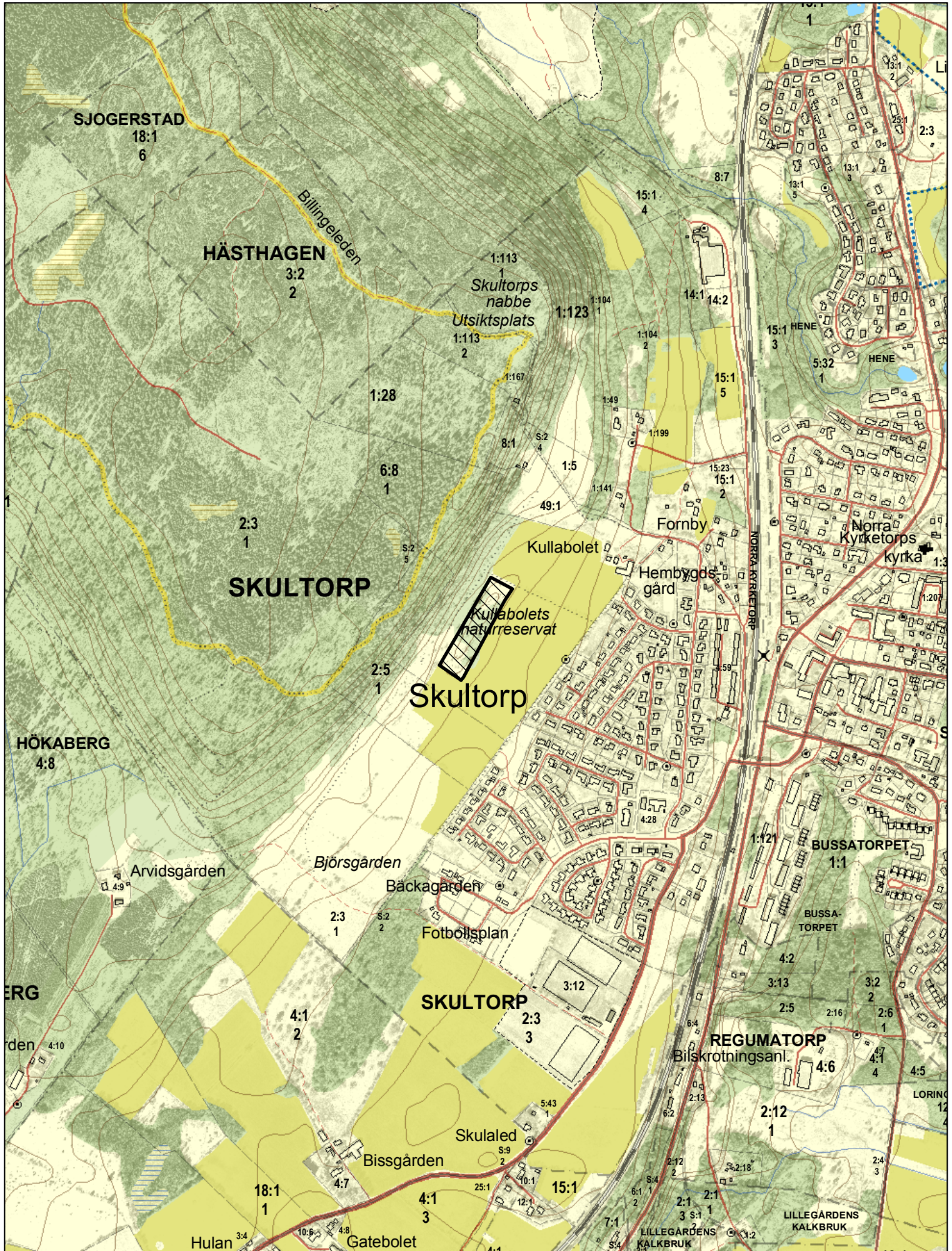
Dokumentation

- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-08-07.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1964: Beslut om naturminne Kullabolet, Skultorp. Beslut 1964-02-07.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Värdefulla odlingslandskap i Skaraborgs län.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Ängar och hagmarker i Skövde kommun.
- Länsstyrelsen Västra Götalands län. 2000. Värdebeskrivning riksintresse naturvård Västra Götalands län. NRO 14098 Sydbillingen. Beslut 2000-02-07, uppdaterat oktober 2016.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2004. Beslut och skötselplan för naturreservatet Hene-Skultorp. Beslut 2004-11-15.
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2017-08.

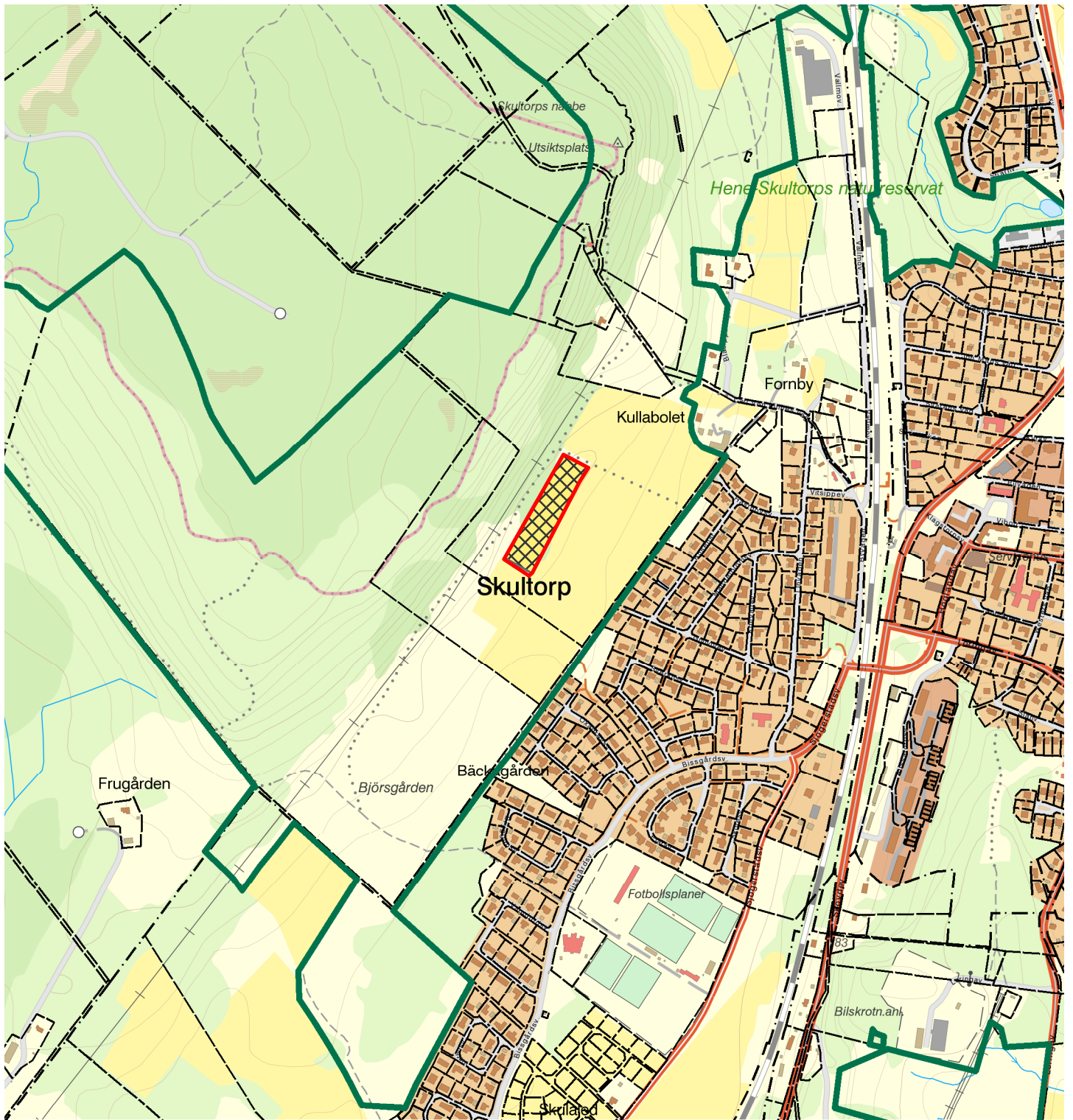
Bilagor

Bilaga 1. Karta med områdets avgränsning

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

**Natura 2000-naturtypskarta, Kullabolet SE0540124.
Skövde kommun**

- 6210 - Kalkgräsmarker
- Natura 2000
Habitatdirektivet
- Naturreservat

**Natura 2000-området Kullabolet ligger
inom det större naturreservatet Hene-Skultorps**

